

Nr 58.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion angående förhöjning av ortsavdragen i fråga om den statliga beskattningen.

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 15, av herr *Hagberg* i Luleå m. fl. har hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring av gällande skatteregler, att ortsavdragen i den statliga beskattningen höjas med genomsnittligt 20 %».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionen framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, äger jämlikt 8 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt — med nedan angivna undantag — att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt ortsavdrag, vars storlek bestämmes med hänsyn till levnadskostnadernas höjd i hemortskommunen.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 2 500 kronor, i ortsgrupp II 2 625 kronor, i ortsgrupp III 2 750 kronor, i ortsgrupp IV 2 875 kronor och i ortsgrupp V 3 000 kronor. Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed jämställs änklings, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta statligt ortsavdrag med belopp som nyss sagts.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom annan ogift skattskyldig än som i det föregående nämnts, äger, därest han haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, åtnjuta statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 600 kronor, i ortsgrupp II 1 700 kronor, i ortsgrupp III 1 800 kronor, i ortsgrupp IV 1 900 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor. Har skattskyldig som sist nämnts haft barn, för vilket allmänt barnbidrag utgått men vilket icke stått under hans vårdnad, äger han, därest han helt eller delvis underhållit barnet, likaledes åtnjuta ortsavdrag med sistnämnda belopp, dock endast om den skattskyldige icke levt tillsammans med den som har vårdnaden om barnet.

För annan skattskyldig än nu sagts (ensamstående) bestämmes det statliga ortsavdraget enligt en vid förordningen fogad tabell. Enligt denna redu-

ceras avdragen vid stigande inkomst. För de lägsta inkomstskikten uppgå ortsavdragen till följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 600 kronor, i ortsgrupp II 1 700 kronor, i ortsgrupp III 1 800 kronor, i ortsgrupp IV 1 900 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor. Då den taxerade inkomsten uppgår till eller överstiger i ortsgrupp I 10 600 kronor, i ortsgrupp II 10 700 kronor, i ortsgrupp III 10 800 kronor, i ortsgrupp IV 10 900 kronor och i ortsgrupp V 11 000 kronor, åtnjuter ensamstående skattskyldig icke ortsavdrag.

Den statliga inkomstskatteförordningen, som tillkom vid den år 1947 beslutade omläggningen av statsbeskattningen, innebar i fråga om ortsavdragens storlek en höjning för såväl gifta som — i de lägre inkomstskikten — ensamstående skattskyldiga. Dessförinnan hade gällt, att gift skattskyldig varit berättigad till grundavdrag för egen del och familjeavdrag för hustru. Sammanlagda samt ökade med fullt utnyttjad bankningsdel hade avdragen uppgått till 1 800, 1 920, 2 040, 2 160 och 2 280 kronor i respektive ortsgrupper. 1947 års beslut innebar, att de angivna särskilda avdragen lades samman till ett, att detta sammanlagda avdrag höjdes med fullt utnyttjad bankningsdel samt att den sålunda erhållna summan till följd av inträdd levnadskostnadsökning höjdes med 30—40 procent. För ensamstående i de lägre inkomstskikten medförde de nya bestämmelserna en höjning av ortsavdragen med, i respektive ortsgrupper, 700, 740, 780, 820 och 860 kronor.

I den förevarande *motionen* har erinrats om tidigare gällande ortsavdrag samt om den höjning av ortsavdragen, som efter förslag av 1945 års statskatteberedning genomfördes år 1947. Motionärerna ha i anslutning därtill anfört bl. a. följande. Statsskatteberedningen hade understrukit, att de föreslagna beloppen »dock understiga vad som med utgångspunkt från dessa avdrag skulle kunna rent matematiskt anses motiverat. Om de nuvarande ortsavdragen för makar höjas med 50 %, motsvarande helt utnyttjad bankningsdel, och de sålunda erhållna beloppen höjas med ytterligare 45 % på grund av den sedan år 1938 inträdda stegringen av levnadskostnaderna, erhållas följande tal, nämligen i ortsgrupp I 2 610 kronor, i ortsgrupp II 2 784 kronor, i ortsgrupp III 2 958 kronor, i ortsgrupp IV 3 132 kronor och i ortsgrupp V 3 306 kronor.» De av beredningen föreslagna ortsavdragen låge alltså redan vid denna tidpunkt, på hösten 1946, betydligt under vad som kunde anses motiverat med hänsyn till ökningen av levnadskostnaderna sedan 1938. Efter denna tid hade levnadskostnaderna fortsatt att stiga. Årsmedeltalet för levnadskostnaderna kunde väntas bli 166 eller 167 i 1935 års serie. Detta innebure en ökning registrerad av levnadskostnaderna med 57 % från 1938. En fortsatt justering uppåt av ortsavdragen i den statliga beskattningen tedde sig därför såsom synnerligen önskvärd. Om de år 1938 (med inräknande av helt utnyttjad bankningsdel) gällande ortsavdragen för makar höjdes med 57 %, finge man i de olika ortsgrupperna följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 2 826 kronor, i ortsgrupp II 3 014 kronor, i ortsgrupp III 3 183 kronor, i ortsgrupp IV 3 391 kronor och i ortsgrupp V 3 580 kronor. Med hänsyn till att de officiella levnadskostnadsberäkningar-

na troligen underskattade de faktiska prisfördyringarna torde en höjning av ortsavdragen i den statliga beskattningen med minst 20 % av de av 1945 års statsskatteberedning föreslagna beloppen vara skälig och nödvändig. En höjning av ortsavdragen i den statliga beskattningen skulle givetvis betyda skattelättnader i första hand för de lägre inkomsttagarna. Sådana skattelättnader vore i nuvarande läge synnerligen nödvändiga. En lättnad av här antydd art av den direkta statliga beskattningen borde kunna genomföras samtidigt som önskemålen om en lättnad av den kommunala beskattningen och av de indirekta skattebördorna tillgodosåges.

Utskottet. I den föreliggande motionen har yrkats, att de statliga ortsavdragen måtte höjas med genomsnittligt 20 %. Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår genomfördes så sent som vid 1947 års riksdag en genomgripande omläggning av det statliga ortsavdragssystemet. Reformen innebar bland annat att ortsavdragsbeloppen avsevärt höjdes. De nya avdragsreglerna tillämpades första gången vid 1949 års taxering. Då sålunda frågan om de statliga ortsavdragens avvägning nyligen varit föremål för riksdagens prövning är utskottet icke berett att nu tillstyrka någon ändring i dessa regler. Utskottet avstyrker sålunda motionen II: 15.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 15 av herr Hagberg i Luleå m. fl. angående förhöjning av ortsavdragen i fråga om den statliga beskattningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 16 maj 1950.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande: se under betänkandet nr 57.
